

Fakulteten för lärande och samhälle
Vidareutbildning av lärare

Examensarbete

15 högskolepoäng: grundnivå

Digitala verktyg som läromedel i modersmålsundervisningen Från modersmåslärares perspektiv

Use of digital tools in mother tongue language teaching

From the mother tongue teacher's perspective

Azal Redhaa

Jathal Asmael

Lärarytelse (VAL-projektet) 330 hp

Slutseminarium: 2020-06-02

Examinator: Fredrik Hansson

Handledare: Isak Hyltén-Cavallius

Förord

Vi är två studenter som studerar sista terminen på lärarutbildningen vid Malmö Universitet. Eftersom vi är två som skrev studien, intervjuade och observerade vi tre modersmåls lärare var. När vi var färdiga med alla sex observationer och intervjuer, började vi tillsammans bearbeta all insamlad data. Därefter sammanställde vi och skrev studien tillsammans.

Vi ser tillbaka i vår studie process som en lärorik och rolig tid. Vi upplever arbetet med digitala verktyg i modersmålsundervisning som väldigt intressant.

Tack till alla modersmåls lärare som deltog i vår studie för ett trevligt bemötande och lärorika samtal, denna studie hade inte varit möjligt utan deras samverkan.

Vi vill rikta ett tack till vår handledare Isak Hyltén-Cavallius, för den uppmuntring och det stöd vi fått under skrivandets gång. Tack till våra familjer som stöttat oss under hela vägen. Slutligen vill vi även tacka varandra för ett gott samarbete och för många härliga minnen och skratt.

Abstract

Syftet med studien är att undersöka hur modersmåslärarna använder sig utav digitala verktyg i undervisningen, samt att ta reda på fördelarna och nackdelarna med användning av digitala verktyg som läromedel i modersmålsundervisningen.

Studien bygger på en kvalitativ undersökning, där sex modersmåslärare intervjuades och sex lektionsobservationer genomfördes.

Resultaten analyserades med hjälp av ett analysverktyg. Analysverktyget heter SAMR-modellen, som handlar om hur informations- och kommunikationsteknik (IKT) används i lärandet.

Resultaten visade att alla modersmåsläraren är positiva till att använda olika former av digitala verktyg. Det underlättar deras arbete samt främjar elevernas modersmål. Respondenterna har tillgång till digitala verktyg som kan lånas ut till elever och de får regelbundet kompetensutveckling om hur de kan undervisa digitalt.

Det som framkommit i vår studie är att lärarna arbetar utifrån olika nivåer enligt SAMR-modellen, och att modersmåslärare jobbar med digitala verktyg för tre olika syfte: att söka information, att kommunicera och att presentera.

Fördelarna med användningen av digitala verktyg var många. Digitala verktyg ökar elevernas intresse och motivation, erbjuder stora möjligheter för att variera undervisningen. Det underlättar uppföljning av elevernas arbete för att ge eleverna feedback och respons, vilket hjälper dem att utveckla sina arbeten. Digitala verktyg främjar elevernas lärande av sina modersmål. Nackdelarna var inte så många jämfört med fördelarna. De negativa upplevelserna var framför allt elever som gör annat vid datorerna under lektionen, vilket tar både tid och fokus från undervisningen. Vad gäller informationssökning så har en del elever inte tålamod att vara källkritiska.

Nyckelord: digitala verktyg, IKT, modersmål, SAMR-modell.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Syfte och frågeställning.....	7
2.1 Syfte	7
2.2 Frågeställningar	7
3. Tidigare forskning	8
3.1 Hur digitalisering används i språkundervisningen	8
3.2 Integration av digitala verktyg i undervisningen	9
3.3 Möjligheter och utmaningar vid användning av digitala verktyg i skolan.....	10
4. Bakgrund	12
4.1 Modersmålsundervisning	12
4.2 Digitala verktyg enligt styrdokument	13
4.3 Digitala verktyg i undervisningen	14
4.4 Digitala verktyg ökar elevernas motivation	14
4.5 Formativt arbete med digitala verktyg.....	15
5. Teori.....	17
5.1 Definition av digitala verktyg.....	17
5.2 SAMR-modellen.....	17
5.2.1 S- Substitution (Ersättning)	18
5.2.2 A-Augmentation (Utveckling)	19
5.2.3 M- Modification (Modifiering)	19
5.2.4 R-Redefinition (Omdefiniering).....	19
6. Metod.....	20
6.1 Urval.....	21
6.2 Genomförande	21
6.3 Metoden för analys.....	23
6.4 Etiska överväganden	23
6.5 Studiens validitet.....	24
7. Resultat.....	25
7.1 Hur arbetar modersmåls lärare med digitala verktyg som läromedel?	25
7.2 Vilka fördelar ser modersmåls lärarna med användning av digitala verktyg?	28
7.3 Vilka nackdelar ser modersmåls lärarna med användning av digitala verktyg?.....	30
7.4 Modersmåls lärarens sätt att arbeta med digitala verktyg i förhållande SAMR-modellen .	31
7.4.1 Classroom Screen	32

7.4.2 Padlet	33
7.4.3 Google Drive.....	34
8. Diskussion	36
8.1 Modersmåslärares användningssätt av digitala verktyg	36
8.2 Fördelar med användning av digitala verktyg.....	38
8.3 Nackdelar med användning av digitala verktyg	40
8.4 Slutsats.....	41
8.5. Förslag för fortsatt forskning	42
Referenser	43
Bilagor	46
Bilaga 1	46
Bilaga 2	47
Bilaga 3	48

1. Inledning

Digitala verktyg anses vara en naturlig del av elevernas liv i dagens samhälle, då samhället runt omkring oss har blivit en digitaliserad plats. Ibland upplever vi att vissa elever är mer kunniga när det gäller digitala verktyg än läraren. Detta kan bero på att eleverna är födda och uppväxta i en miljö som är beroende av olika slags digitala verktyg såsom internet, smartphone, iPad, dator, tv-spel och mycket mer.

Digital kompetens och kommunikation på modersmålet definieras som två av åtta nyckelkompetenser i Europakommissionens program för livslångt lärande (Europeiska kommissionen 2018).

På en modern skola, en skola som vilar på demokratisk grund ska alla elever ha rätt att få använda modern teknik på bästa sätt. Moderna tekniker ska integreras helt och hållet i allt pedagogiskt material, det är inte "antingen-eller, utan det är både -och" som gäller (Diaz & Gällhagen, 2015).

Styrdokumentet för grundskola, gymnasieskola och även vuxenutbildning har redigerats och från och med 1 juli 2018, började ändringarna gälla. Förändringarna är de följande: att varje elev ska ha förståelse om hur varje individ och samhället påverkas av digitalisering och att förstärka elevernas användningsförmåga av digitala system och digitala tjänster. (Skolverket, 2019).

Internet och teknik finns överallt i svenska samhället. Att kunna verka i en digital miljö och få digital kompetens är en viktig baskunskap för dagens svenska skola att lära ut. Det är lärarens uppdrag enligt Lgr 11 att medverka till att eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, som präglas av ett stort informationsflöde och även en snabb förändringstakt (Diaz & Gällhagen, 2015).

Vi märker att svenska skolan blir beroende av digitala verktyg mer och mer. Digitala verktyg är ett integrerat hjälpmedel i alla ämnen i skolan nu för tiden. Som blivande modersmåls lärare känner vi att det är viktigt att ta reda på hur de digitala verktygen integreras och vilka effekter de har i modersmålsundervisningen.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka hur en grupp modersmåslärare använder sig utav digitala verktyg i undervisningen och deras erfarenheter av detta.

2.2 Frågeställningar

- På vilka olika sätt arbetar modersmåslärare med digitala verktyg som läromedel i sin undervisning?
- Har lärarnas kunskaper om digitala verktyg utvecklats i takt med den tilltagande digitaliseringen av den svenska skolan?
- Vilka fördelar/ nackdelar möter modersmåslärare med användning av digitala verktyg i undervisningen?

3. Tidigare forskning

Här presenteras tidigare studier som diskuterar hur språklärare använder digitala verktyg i sin undervisning samt vilka möjligheter och utmaningar lärarna möter vid användning av digitalisering i sin undervisning.

3.1 Hur digitalisering används i språkundervisningen

Maria Estling Vannestål 2012, skriver i sin artikel "Att ta in världen i klassrummet" om hur språklärarna använder digital teknik i språkundervisning, Vannestål fokuserar på det engelska språket. Resultaten som presenteras i hennes arbete härstammar från olika mindre forskningsstudier vid Linnéuniversitet i Sverige. Resultaten av dessa studier samlades in med olika metoder, bland annat genom enkäter, intervjuer, analys av reflektionsrapporter och analys av digitala läromedelskomponenter.

96 engelsklärare svarade på enkäten som skickades ut i en av undersökningar som Vannestål använde. Resultaten visar att 43 % av lärarna använder datorer i språkundervisningen regelbundet (dagligen eller varje vecka) i klassen, medan 7 % aldrig använt datorer på lektionerna.

En annan del av Vanneståls arbete frågar om på vilka sätt datorer används, studien visar att högsta användningsgraden var för informationssökning och ordbehandling, sen kommer digitala ordböcker, språkträningsprogram, media på internet och webbplatser från företag samt myndigheter. Därefter kommer PowerPoint för muntliga presentationer. Sist var användning av dator för skriftlig internetbaserad kommunikation.

Studien visar att orsaken bakom begränsad datoranvändning i språkundervisning först och främst var bristande tillgång till datorer, sen kom tidsbrist hos lärare, negativa upplevelse av elever som gör annat på datorerna, dåligt presterande datorer och den sista orsaken är bristande datorkunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper hos läraren.

De flesta lärarna i undersökningen tyckte att de tre främsta pedagogiska vinsterna som kommer från användningen av digitala verktyg i språkundervisningen är möjligheten att skapa mer variation i lektionen, tillgång till autentiskt material och möjligheten för kompensatoriska hjälpmedel.

Några fördelar med IKT-användning som nämns är att eleven får möjlighet att träna hemma, lättare att planera för individanpassning utifrån elevens behov och intresse, lägre kostnad för att det finns mycket gratismaterial på internet, möjlighet att illustrera med hjälp av bilder, video och PowerPoint och tillgången på digitala ordböcker (andra fördelar som tas upp är tidsbesparing, tillgången till flera källor, möjligheten att lyssna på ord, mm).

3.2 Integration av digitala verktyg i undervisningen

I en internationell studie av Dwiono, Rochsantiningsih & Suparno (2018) undersöktes lärares kompetensnivåer för IKT-användning i Indonesien och i vilken utsträckning IKT integrerats av en lärare i engelskspråkig undervisning. Tre lektionsobservationer och en intervju med en engelsklärare användes som datainsamling för att undersöka IKT-integreringen i undervisningen.

Lärarnas IKT-kompetensnivåer klassificerades med hjälp av en professionell IKT-analysmodell där IKT-kompetensnivå rangordnades i tre olika nivåer: 1. nybörjaranvändare, 2. mellannivåanvändare och 3. avancerade användare. Resultatet från studien visar att lärare använde IKT på nybörjarnivå i 87 %, mellannivå med en procentandel på 21 % och 0 % på den avancerade nivån.

SAMR-modellen användes som dataanalysverktyg för att bestämma i vilken utsträckning IKT integrerades av lärarna i undervisningen. SAMR-modellen användes för att analysera den data som samlades in under observationerna. Det som framkom var att lärarna använde grundläggande funktioner i program som PowerPoint, i ordbehandlingsprogram, t ex Microsoft Word, samt i andra digitala resurser.

I sitt resultat sammanfattar forskarna hur IKT-nivåerna avspeglar lärarnas förmåga att integrera IKT i undervisningen. Forskarna kommer fram till att lärarna endast anses kunna använda de grundläggande funktionerna på ett begränsat antal datorapplikationer. Lärarna använder oftast bara IKT för att ersätta användningen av tryckta läroböcker med digitalt material.

3.3 Möjligheter och utmaningar vid användning av digitala verktyg i skolan

En masteruppsats skriven av Amin och Stanisic (2017) presenterar möjligheter och utmaningar som läraren möter med användningen av IT i skolan. Författarna skiljer mellan IT-användning och digitalisering. De skriver att digitaliseringen möjliggör organisatoriska förändringar med hjälp av tekniken, medan IT-användning innebär att använda tekniken i undervisningen.

Amin och Stanisic genomförde nio intervjuer i tre olika kommuner, i varje kommun valde de en skola för att undersöka hur skolan jobbar med digitalisering, forskarna har intervjuat rektor, lärare och IKT-samordnare på varje skola. De ser att läraren står i centrum av digitaliseringen i klassrummet, rektorns roll innebär att vara ett stöd och uppmuntra lärare till användning av digitala verktyg. Även IKT-samordnarens roll är att vara ett stöd för rektorer och lärare att använda IKT i skolan. Läraren behöver frihet för att leda sin egen undervisning.

Syftet med att använda IKT i undervisning är att utveckla elevers kunskaper och förmågor vid användning av digitala verktyg i studier. Författarna nämner att samhället varje dag blir mer digitaliserat, därför är digitalisering i skolan nödvändig men att lärarna behöver ha stöd i digitalisering och IKT-undervisning för att kunna hjälpa elever att utvecklas.

Lärarens roll börjar med att hjälpa elever att utveckla sina digitala färdigheter och kunskaper för att skapa mer kunskap om användning av modern teknik på ett korrekt sätt. Användning av digitala material i undervisningen ger stora möjligheter för eleven att nå utanför klassrummet.

Läraren kan variera sin undervisning genom att använda IKT och digitala verktyg i sina arbetsmetoder. Studien har identifierat tre punkter som kan betraktas som både utmaningar och möjligheter att beakta i samband med användning av IKT i undervisningen: vilka digitala verktyg som är lämpliga och tillgängliga i skolan, hur läraren använder digitala verktyg och lärarnas kunskaper.

Skolverkets publikation (2018) *Digitalisering i skolan: möjligheter och utmaningar* visar att användning av digitala verktyg i skolan ökar varje dag och därför blir elever vana vid att använda digitala redskap i skolarbete och skol aktiviteter. Användning av digitala verktyg i skolan upplevs också av vissa som en distraktion. En del lärare och elever störs av användningen av privata mobiltelefoner för sms och sociala medier, som lösning på dessa problem har flera skolor bestämt sig för att förbjuda mobiltelefoner i klassen eller på hela skolan för yngre elever. Skolverket lyfter även fram forskning som visar att mobilförbud i skolan leder till bättre resultat, förutsatt att elever får tillgång till andra digitala verktyg i undervisningen, till exempel en dator för varje elev. Då kan läraren kontrollera elevernas arbete vilket ökar delaktigheten i skolarbetet. Läraren kan ge information, handleda samt stödja elever vid sitt arbete. Lärarens hjälp är viktigt för att elever ska genomföra arbetet på ett effektivt sätt. Läraren måste ge tydliga instruktioner från början och sen stödja och styra gruppen under tiden, detta är särskilt viktigt för de lågpresterande eleverna. Digitala verktyg gör att ämnet blir mer intressant och höjer elevers motivation och prestation.

Undersökningen visar att det både finns möjligheter och utmaningar med användning av digitala verktyg i skolan. En fördel är att elevens motivation och delaktighet i skolarbetet och skol aktiviteter ökar när elever redan har tillräckliga kunskaper om hur de använder de digitala verktygen. När eleverna använder digitala verktyg för något annat under lektionstid kan det dock ha en negativ inverkan på kunskapsutvecklingen. Som lösning på detta har vissa skolor bland annat infört mobiltelefonförbud och regler om en dator per elev. Alla elever har inte samma goda kunskaper om hur man använder dator vilket riskerar att leda till att användningen får en negativ effekt. När läraren stödjer och styr elevers arbete med tydliga instruktioner då omvandlar hen nackdelen till en fördel istället (Skolverket, 2018).

4. Bakgrund

4.1 Modersmålsundervisning

Sedan slutet av 1960-talet har modersmålsundervisning funnits i svenska skolan på frivilligt basis och först kallades ämnet för hemspråk. År 1977 fick kommunerna i uppdrag att ordna modersmålsundervisning i grund- och gymnasieskolan.

Från första juli 2015 delas modersmålsundervisningen upp i två kategorier: modersmål utom nationella minoritetsspråk och nationella minoritetsspråk, dvs. finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, med särskilda kursplaner. Generellt för modersmålsundervisningen är dock att eleven genom den ska ges möjligheten att utveckla sin identitet, flerspråkighet och sin förståelse av omvärlden (Skolverket, 2019).

Enligt skollagen (2010:800) ska en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska och går i en av de obligatoriska skolformerna erbjudas modersmålsundervisning på detta språk, ifall detta språk används hemma dagligen och eleven har grundläggande kunskaper i språket. Om modersmålet är ett av de nationella minoritetsspråken ska undervisningen i grundskolan och grundsärskolan alltid erbjudas oavsett om eleven har grundläggande kunskaper i språket och om detta språk är elevens aktiva språk hemma eller inte.

Det är rektor (huvudmannen) som är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk ifall minst fem av de elever som har rätt till modersmålsundervisning i språket önskar modersmålsundervisning och det finns en lämplig lärare (Skolförordning, 2011).

Modersmålsundervisning ordnas och hanteras på olika sätt i olika kommuner och skolor. Undervisningen i modersmålet ges ofta efter skoldagen och lokaler som används för undervisningen är inte alltid lämpliga och inte sällan råder brist på läromaterial för undervisningen. I elevgrupperna hittar man ofta flera olika åldersgrupper med olika kunskapsnivåer. Dessa faktorer begränsar möjligheterna för undervisningen att

åstadkomma de höga kunskapsmål som står i kursplanen för modersmålet. (Skolverket, 2019)

4.2 Digitala verktyg enligt styrdokument

Styrdokument i Sverige slår fast att skolan måste ge en grundläggande digital kompetens för alla elever, för att fostra och utveckla aktiva medborgare i framtiden. Detta arbete är en viktig pusselbit i likvärdighetsarbetet, för att minska eller förebygga ett digitalt ojämlikhetsgap i samhället. Alla ska ha kompetens i att orientera sig, hitta kunskap och hantera olika uppgifter i den digitala världen. Meningen är inte bara att man ska kunna hantera tekniken, utan även att man ska kunna utveckla sociala färdigheter med hjälp av digitala verktyg (Skolverket, 2018).

Svensk regering förändrade från och med 1 juli 2018 styrdokumenterna för grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildningen, så att eleverna ska förberedas för en framtid med ett digitaliserat samhälle.

Enligt Lgr 11 "Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande", Läroplanen uttrycker på ett tydligt sätt att skolan har ansvar för att alla elever efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik för kunskapssökande, kommunikation, skapande och även lärande. Sedan är det lärarnas uppdrag att omsätta detta i undervisningen (Bruun, 2015).

Enligt Skolverket (2015) spelar digitala verktyg en betydelsefull roll för att alla använder dem i både vardagen och arbetslivet. Det är obligatoriskt att använda IKT i undervisningen på alla skolor i Sverige för att utveckla elevernas inläring. Det är inte bara eleverna som behöver utveckla sina digitala färdigheter utan det gäller även alla pedagoger som jobbar i skolan.

I läroplanen för grundskolan Lgr11 finner man flera exempel på vad eleverna bör lära sig när det kommer till att använda digitala verktyg som läromedel. Eleverna ska kunna söka

och även utveckla sina kunskaper digitalt. Eleverna ska använda digitala verktyg för både planering samt genomförande av presentationer. I läroplanen står det att IKT ska integreras som läromedel i alla ämnen.

I läroplanen för gymnasieskolan (Skolverket, 2018) står det tydligt att varje elev ska få möjligheter att utveckla förmågan att använda digitala verktyg, för att vi lever i ett samhälle som är beroende av digitalisering.

4.3 Digitala verktyg i undervisningen

Sara Bruun är språklärare och använder digitala arbetssätt med sina elever. Hon skrev 2016 i sin bok *Klassrummet möter världen* att läraren bör planera sin undervisning utifrån elevernas verklighet genom att låta dem se att de kan använda vad de lär sig i skolan utanför skolan, vilket leder till att deras motivation för lärande ökar och till bättre målpuppfyllelse. Bruun ser att verklighetskoppling vid planering passar alla elever i olika årskurser och kan användas i de flesta av skolans ämnen. Dagens teknik underlättar lärarens arbete att hitta en koppling till verkligheten i undervisningen (Bruun, 2016).

Digitala verktyg kan användas inom alla ämnen på skolan för att det öppnar möjligheter för kommunikation, samarbete och ett sätt för eleven att få återkoppling på sitt lärande. Med digitala verktyg kan språket användas och utforskas kreativt av elever som har kommit olika långt i användning av språket. Även elever som av olika skäl har svårigheter i skolan tar nya kliv i lärandet när de får tillgång till digitala verktyg, då dessa erbjuder en chans att pröva olika metoder för att utveckla, se och visa sitt lärande. När elever känner att de deltar aktivt och kreativt i undervisningen, kommer den inre motivationen öka och skolan upplevas som mer meningsfull (Löfving, 2012).

4.4 Digitala verktyg ökar elevernas motivation

Motivation betyder skäl för att göra något. Det finns enligt Peter Gärdenfors två olika typer av motivation, inre och yttre, som beror på olika faktorer. Inre motivation kan

eleverna uppleva när de gör något meningsfullt för dem själva, utifrån en inre drivkraft att lyckas med något. Yttre motivation kan eleverna uppleva när de jobbar hårt för att nå ett mål för att få belöning. Man kan förstärka yttre motivation för att motivera eleven, men det är än viktigare att förstärka elevens inre motivation (Gärdenfors, 2010).

Steinberg (2014) nämner att ett sätt för att öka elevernas motivation är att använda motivationspedagogik. Detta innebär att läraren designar olika slags aktiviteter som engagerar eleverna i sitt eget lärande. Det kan ske till exempel genom lekar, spel, grupparbete, digitala verktyg och på många andra sätt som utnyttjar elevernas olika lärostilar och intelligenser. Syftet bakom motivationspedagogiken är att öka elevaktiviteten, vilket i sin tur höjer elevens motivation och därmed förbättras även elevens lärande (Steinberg, 2014).

Enligt Diaz (2012) ska läraren vara uppdaterad vad gäller sambandet mellan digitala verktyg och pedagogik. När läraren är medveten om fördelarna och nackdelarna med digitala verktyg och hur de används i undervisningen, kommer detta oftast att leda till att eleverna blir mer motiverade.

4.5 Formativt arbete med digitala verktyg

Formativ bedömning bygger enligt Diaz på att läraren tolkar elevernas prestationer och använder resultaten för att anpassa undervisningen så att den uppfyller elevernas behov. Formativt arbete utgår från tre nyckelprocesser och fem strategier. De tre nyckelprocesserna involverar tre individer: läraren, eleven och elevens klasskamrat. Processerna går ut på att ta reda på: var eleverna befinner sig i sitt lärande, var eleverna är på väg och hur ska de komma dit. (Diaz, 2019).

Den övergripande tanken med formativ bedömning är att undervisningen ska anpassas på ett sätt som möter elevernas behov. Formativ bedömning innebär att sträva efter att få bästa möjliga bevis på vad eleverna redan har lärt sig och använda informationen för att planera nästa steg i undervisningen.

De fem strategierna för formativt arbete är: tydliggörande av målen, undervisningsmiljön, feedback, kamratrespons och självbedömning (Ersgård, 2016).

Diaz (2015) anser att det har blivit lättare att dels tydliggöra för eleverna vad de ska lära sig, dels synliggöra att eleverna faktiskt lär sig med hjälp av digitala verktyg. Möjligheten att med hjälp av digitala verktyg ge mer effektiv feedback har varit och är oerhört värdefull för lärare och elever. Diaz använder olika digitala verktyg för olika typer av återkoppling. Dessa olika digitala kanaler hjälper även med kamratrespons, vilket leder till att eleverna tar mer ansvar för varandras och även för sitt eget lärande.

Ett formativt arbete kräver inte digitala verktyg, många lärare arbetar formativt på ett mer analogt sätt med goda resultat. Diaz och flera andra lärare anser dock att digitala verktyg både underlättar och förbättrar formativt arbete. Diaz och fler lärare intygar också att formativt arbete med digitala verktyg blir mer systematiskt och tydligt eftersom det möjliggör olika sätt att uttrycka och dela med sig av kunskap och information. Digitala verktyg kan således skapa förbättrade förutsättningar för både formativt arbete och elevernas lärande (Diaz, 2015).

5. Teori

5.1 Definition av digitala verktyg

Man kan definiera *Digitala verktyg* utifrån två olika definitioner, hårdvara och mjukvara. Hårdvara definieras som själva redskapet, som exempelvis dator, iPad och smartphone. Mjukvara definieras som program eller applikationer som läraren kan använda under sina lektioner, exempelvis Google drive, videoprogram och PowerPoint. I vår studie använder vi begreppet *Digitala verktyg* för både hårdvara och mjukvara.

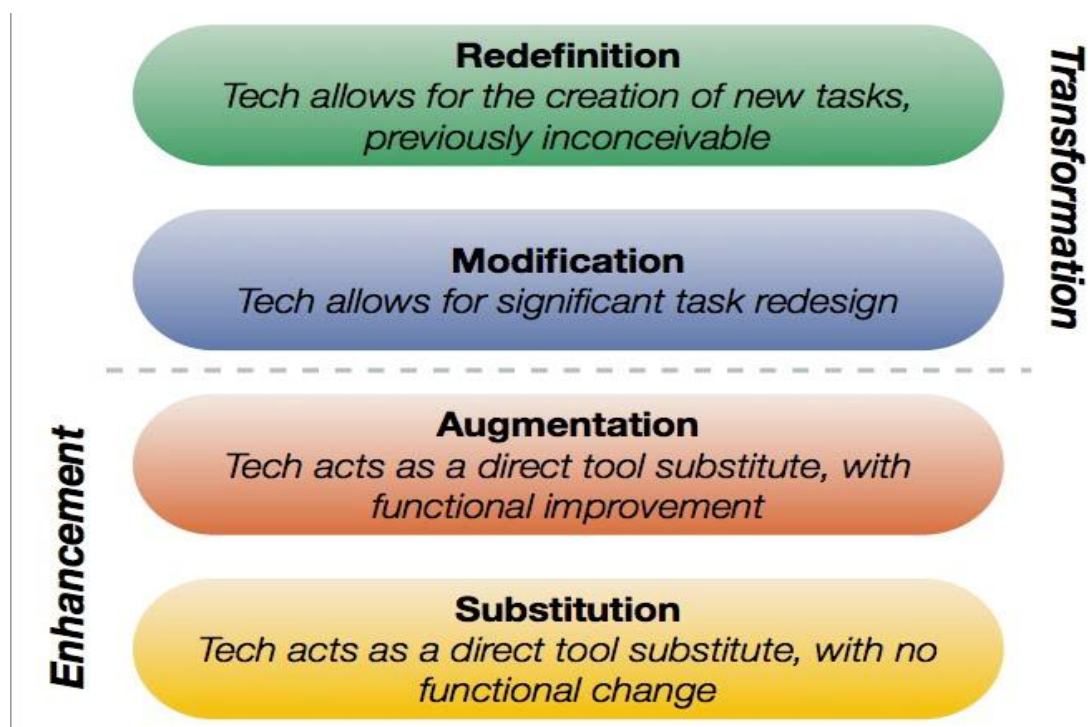
5.2 SAMR-modellen

Det har blivit en självklarhet att använda digitala verktyg i svenska skolan. Men det finns samtidigt en stor variation i hur pedagogerna använder sig utav digitala verktyg. Den variationen är om något ännu större bland modersmåslärare eftersom de undervisar i olika språk.

För att klargöra hur modersmåslärare arbetar med digitala verktyg behövs ett verktyg för att analysera de observationer och intervjuer med lärare som kommer att företas i studien. För detta ändamål finns SAMR-modellen, som handlar om hur IKT används i lärande.

Modellen konstruerades av den amerikanske forskaren Ruben Puentedura. Puentedura har bedrivit forskning kring vad som händer när elever har tillgång till datorer, hur lärare kan utveckla lärande i det digitala samhället och hur lärare på ett professionellt sätt kan designa uppgifter så att processerna leder till utveckling av elevernas färdigheter och kunskaper och förbereder dem för framtida behov. Steinberg (2014) har översatt SAMR-modellen från engelska till svenska. Modellen började utvecklas i början av 1990-talet. Puentedura såg att det är inte räcker att varje elev får en dator, utan läraren behöver också arbeta för att omdefiniera lärandet. Han försökte förklara detta på ett tydligt sätt genom

att dela upp modellen i fyra nivåer som beskriver hur läraren, i tilltagande grad, kan arbeta för att omdefiniera lärandet med hjälp av olika digitala verktyg (Diaz, 2015).

Figur 1. SAMR-modellen. Ruben Puenteduras modell över hur lärande med digitala verktyg kan ske på olika nivåer (Dwiono, Rochsantiningih & Suparno, 2018).

5.2.1. S- Substitution (Ersättning)

Första nivån betraktas som den lägsta när det gäller användning av digitala verktyg. På den nivån ersätter läraren bara den gamla tekniken med den nya, utan att det sker någon förändring i elevernas lärande. Ett exempel skulle kunna vara att elever istället för att skriva med hjälp av papper och penna skriver med hjälp av datorn, ett annat att eleven träna mattefärdigheter med ett matteprogram istället av att öva med långa listor av tal på papper eller att läraren delar med sig av en litteraturlista i en länk till eleverna istället för på papper. På denna nivå använder läraren digitala verktyg men ändå finner man ingen direkt skillnad från äldre arbetsätt. Det är inget fel på det, tvärtom kan vara roligare och även enklare för eleverna att göra uppgifterna med hjälp av dator eller surfplatta, men det innebär att läraren inte utnyttjar de digitala verktygens fulla potential (Steinberg, 2014)

5.2.2 A-Augmentation (Utveckling)

Den andra nivån liknar den första, men med ett lite mer avancerat arbetssätt. Här drar läraren nytta av vissa nya funktioner som tekniken erbjuder. Läraren förbättrar och underlättar det som gjordes tidigare. Exempel på detta är att ta hjälp av stavningsfunktionen som finns i ordbehandlare, lärare och elever kan använda PowerPoint och interaktiva skrivtavlor som förstärkning för deras presentationer, kommunicera via e-post eller ha ett gemensamt konto på en molntjänst. Eleverna i samma klass kan ha en egen blogg, Facebook eller en egen hemsida där de kan samla bra exempel på elevarbeten. Sådana sidor kan vara tillgängliga för bara klassen och klassläraren, eller så kan de fungera som ett fönster för föräldrarna och andra in i elevernas lärandeprocesser (Steinberg, 2014).

5.2.3 M- Modification (Modifiering)

När man kommer upp på tredje nivån passeras en gräns där fokus kommer att flyttas från tekniken till lärandet. Här tittar man närmare på hur tekniken kan användas som stöd och utveckling av lärandeprocessen. Modifiera innebär att läraren tar vara på möjligheterna att förändra lärandeprocessen. På den här nivån använder eleverna mer avancerade digitala verktyg till exempel när de gör sina presentationer, de integrerar bilder, filmer och ljudfiler. På denna nivå används digitala verktyg inte bara för att förstärka elevernas arbetsmetod, utan även för att modifiera elevernas sätt att agera (Steinberg, 2014).

5.2.4 R-Redefinition (Omdefiniering)

Den fjärde nivån gäller omdefiniering, här skapar läraren nya uppgifter med hjälp av digitala verktyg, som annars vore omöjliga att göra. Ett exempel på detta är att eleverna kan samarbeta digitalt med elever i andra klasser för att lösa ett problem. Undervisningen sker så att eleven kan dela med sig och även ta till sig ny information på helt nya sätt. Eleven får bättre tillgång till fakta, kommunikation, samverkan, stimulering och bearbetning för att granska och även värdera informationen som ska transformeras till kunskap (Steinberg, 2014).

6. Metod

Här kommer tillvägagångssättet för att samla in den information som behövdes för att genomföra studien presenteras. Principerna för urvalet av respondenter och även hur materialet som samlades in bearbetades kommer också att lyftas fram. Slutligen kommer de etiska principer som detta arbete utgår ifrån att förklaras.

Syftet med studien är att undersöka hur modersmåslärare arbetar med digitala verktyg som läromedel, samt vilka fördelar och nackdelar de möter med användningen av digitala verktyg i undervisningen. Samt att undersöka ifall gruppen har utvecklat sina kunskaper i takt med den snabba utvecklingen av digitalisering i den svenska skolan. Intervjuer är en tillämplig metod för detta arbete. Eftersom studien söker modersmåslärares perspektiv intervjuas modersmåslärare för att samla in den data och material som studien kräver (Patel & Davidson, 2019). Studien utgår från en kvalitativ intervjumetod. Intervjun tar formen av ett samtal som utgår från i förväg bestämda frågor mellan oss och modersmåslärare genom vilket de får möjlighet att berätta vad de tycker och tänker utifrån deras erfarenheter. För att lärarna ska kunna svara fritt ställs öppna frågor (Patel & Davidson, 2019). Frågorna anpassades utifrån arbetets syfte.

Enligt Patel & Davidson (2019) har respondenten i en enkätstudie inte möjlighet att svara fritt, vilket däremot är möjligt i en intervju. Öppna frågor kan ge svar som forskaren inte hade förväntat sig från början medan slutna frågor bara innehåller ett begränsat antal svarsalternativ som forskaren valt redan innan studien påbörjats. Eftersom det innebär en risk för att missa något som lärarna säger när man antecknar svaren spelades alla intervjuer in, vilket är en fördel enligt Bryman (2011).

Då studien har för avsikt att ge en helhetsbild av modersmåslärarnas arbete med digitala verktyg som hjälpmedel kommer även en observation av en modersmålslektion att genomföras inför intervjuerna med varje lärare. Genom observation kan man undersöka hur modersmåsläraren arbetar med digitala verktyg i praktiken, samt undersöka om praktiken återspeglar deras svar i intervjuerna.

6.1 Urval

För att insamla tillräckligt med information för att kunna uppnå studiens syfte valde vi att intervjua och observera sex modersmållärare som undervisar i olika språk, på olika skolor under grundskolans senare år, dvs. mellanstadium och högstadium. Genom de tekniker som tagits upp i det föregående undersökte vi hur de arbetar med digitala verktyg i modersmålsundervisningen.

Modersmållärarna är verksamma på samma modersmålsenhet i en kommun och de åker runt till flera skolor för att undervisa elever i modersmålet. Skolorna som lärarna undervisar på har god tillgång till digitala verktyg. Vi kommer i vår studie inte att ta hänsyn till modersmållärarnas kön eftersom vi inte har några genusrelaterade frågor i vår studie.

6.2 Genomförande

Som vi nämnde innan har vi valt att använda både intervjuer och observationer. Arbetet började med att modersmålsenheten i den valda kommunen kontaktades och därigenom upprättades kontakt med ett antal modersmållärare. Vi skickade mail till ett antal modersmållärare som undervisar i olika språk och i mailet bifogade vi ett missivbrev (se bilaga 1) där vi bland annat förklarade att vi ville genomföra observationen och intervjun under ett och samma tillfälle. Av de lärare som svarade att de var beredda att delta i studien valdes sex stycken utifrån kriteriet att de skulle arbeta på olika skolor samt undervisa i olika språk. Ett tillfälle för att komma och observera en modersmålslektion och göra intervju direkt efter bokades sedan med var och en. Vi bestämde att vi skulle observera och intervjua tre modersmållärare var. Intervjun gjordes efter observationen av lektionen för att vi skulle få chans att samtala med läraren om lektionen som precis observerats och få svar på funderingar kring den, ifall några dök upp.

Observation är en utmärkt metod när man vill skaffa kunskaper om sin värld. Observation kan användas av olika anledningar: för att samla in information, för att undersöka ett

studieområde eller för att komplettera kunskaper som man redan tidigare har etablerat med hjälp av en annan metod (Patel & Davidson, 2019).

Att utföra en strukturerad observation kräver att man i förväg gör klart för sig vilka saker som skall observeras och utifrån det upprättar ett observationsschema. Detta gjordes också i samband med våra observationer (se bilaga 3). Vi valde att lägga fokus på vissa för studien relevanta saker såsom vilka verktyg modersmåsläraren använde, hur modersmåsläraren använde de digitala verktyg och även vilka arbetsformer som användes under lektionen. Under lektionsobservationer satte vi oss längst bak i klassrummet. Vi observerade samt antecknade med hjälp av vårt observationsschema. Under observationerna fokuserade vi på att studera modersmåslärarens sätt att använda digitala verktyg i sin undervisning, vilka digitala verktyg läraren använder och hur de användes.

En kvalitativ intervju liknar ett samtal mellan den som intervjuar och den som intervjuas. Det är därför viktigt att frågorna som ställs ger möjlighet för respondenten att svara med egna ord (Patel & Davidson, 2019). Vid genomförandet av intervjuerna följdes en intervjuguide (se bilaga 2). För att säkerställa att intervjufrågorna var lätta att förstå och att de leder till den typ av svar som vi behöver, gjorde vi en pilotintervju innan vi började genomföra intervjuerna.

Efter lektionen satte vi oss på en lämplig plats för att inte störas av utomstående faktorer. Innan vi började intervjun tog vi upp våra funderingar och frågade om vi hade uppfattat lärarens resonemang rätt. Samtalets spelade in med hjälp av en iPad som inte var kopplad till internet. Intervjuerna tog mellan 25- 35 minuter. Vi började intervjun genom att ställa allmänna frågor: hur länge läraren har varit verksam som modersmåslärare, vilket språk läraren undervisar i, om läraren har fått någon utbildning om användningen av digitala verktyg i skolan. Sedan utgick vi från lektionen som precis observerats för ett fortsatt samtal. Slutligen pratade vi om hur modersmålsundervisningen påverkas av att man använder digitala verktyg som hjälpmedel, samt vilka möjligheter och hinder lärarna träffat på vid användning av digitala verktyg.

6.3 Metoden för analys

När vi var färdiga med alla sex observationer och intervjuer, började vi bearbeta all insamlad data. Vi analyserade alla observationerna med hjälp av SAMR-modellen.

En kvalitativ metod leder enligt Bryman (2011) till att skapa både djupare och större kunskaper än de kunskaperna som redan finns. Insamlad kvalitativ data är inte enkelt att analysera, eftersom kvalitativ data som utgår från intervjuer och observationer brukar vara ostrukturerade.

Enligt Patel & Davidson (2019) ska all samlad data från intervjuerna struktureras och förenklas. Så vi transkriberade och tolkade alla inspelade intervjuer. Sedan analyserade och katalogiserade vi innehållet i dem. För detta användes en kvalitativ analysmetod, som innebär att all data som samlades från intervjuerna som bedöms vara relevant för studien analyserades och tolkades sedan.

6.4 Etiska överväganden

För att skydda studiens respondenter behöver hänsyn tas till fyra krav som framställts av vetenskapsrådet (2002). Dessa är: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet innebär att respondenterna i förhand måste få tillgång till studiens syfte och de ska också informeras om att det är frivilligt att delta i studien (vetenskapsrådet, 2002). Respondenterna fick med anledning av detta ett missivbrev av oss i förväg (se bilaga 1), därefter träffade vi respondenterna på modersmålsenheten i den aktuella kommunen och på träffen fick de information om vår studies syfte innan vi avtalade en lämplig tid för observation och intervju.

Samtyckeskravet innebär att respondenterna har rätt att bestämma om de vill medverka i studien eller inte, samt att de har rätt att avbryta sin medverkan när de vill under studiens gång (vetenskapsrådet, 2002). Respondenterna fick information om att deltagandet är frivilligt och att de hade rätt att avbryta sitt deltagande när som helst samt att de fick vägra

svara på intervjufrågor om de skulle vilja. Samtycke från respondenterna fick vi genom mail.

Konfidentialitetskravet rör sekretessen, dvs. att ingen obehörig kommer att få ta del av respondenternas personinformation (vetenskapsrådet, 2002). Vi meddelade respondenterna att all information kommer att anonymiseras i uppsatsen. Vi meddelade också att intervjun kommer att spelas in på en iPad som inte är kopplad till internet.

Nyttjandekravet innebär att den insamlade data endast får användas för den avsedda studien och varken får utlånas eller säljas till obehöriga eller användas för icke vetenskapliga syften (vetenskapsrådet, 2002). Vi meddelade att all samlad information endast kommer användas för studiens syfte, och att den förvaras så att ingen obehörig kan få tillgång till den. Därtill informerade vi om att de inspelade intervjuerna kommer raderas direkt efter att uppsatsen examinerats.

6.5 Studiens validitet

Genom att utgå från Patel & Davidsson (2019) kan man förklara vad som ger en studie validitet och reliabilitet. Eftersom detta är en kvalitativ studie så är validitet det som främst är relevant att diskutera i förhållande till den. Validitet i en kvalitativ studie uppnås genom att studieprocessen i sin helhet beskrivs på ett så noggrant sätt som möjligt. Sådan noggrannhet har eftersträvat genom dessa inledande avsnitt.

Under intervjuerna följde vi en intervjuguide, och för att säkerställa validiteten av studien försökte vi få tydliga svar av respondenterna, detta för att undvika att göra egna tolkningar i efterhand.

En kvalitativ studie mäts genom tolkning av insamlad data, därför var vi väldigt noggranna när vi transkriberade respondenternas svar. Genom hela studien redovisas hur och även varför saker görs på ett visst sätt, därför bedömer vi att validiteten i vår studie är hög.

7. Resultat

Här redovisas studiens resultat. Resultaten hämtas både från intervjuer och observationer som genomfördes under studien. Resultaten presenteras under fyra olika rubriker i denna del. Rubrikerna baserades på vad studien kom fram till i analysen och hur det kan kopplas till SAMR-modellen.

Studien baseras på sex intervjuer med modersmåls lärare som undervisar i arabiska, litauiska, ungerska, thailändska, danska och hindi. För att anonymisera de deltagande lärarna kommer vi att benämna dem L1, L2, L3, L4, L5 och L6. Denna ordning följer inte den ordning enligt vilken de språk som lärarna undervisar i ställs upp ovan.

7.1 Hur arbetar modersmåls lärare med digitala verktyg som läromedel?

Modersmåls lärare använder många olika digitala verktyg, både hårdvara och mjukvara. Hårdvara som används under lektionerna är t.ex. dator, iPad, mobiltelefon, smartboard, projektor och utrustning för att koppla dem till varandra. Mjukvara som används är t.ex. Powerpoint, Google Classroom Screen, Google drive, Snaptyp, Learning Apps, Kahoot, Quizlet, Google Classroom, Youtube, Studi, Padlet, översättningsappar, rättstavningsfunktion mm.

Alla sex modersmåls lärare hade med sig sina bärbara datorer och iPads under lektionen, men de använde dem på olika sätt och med olika syften. Alla hade elevlista på sina datorer och rapporterade elevernas närvaro på kommunens plattform. L4 säger:

Oavsett om jag väljer att jobba digitalt eller inte under min undervisning, måste jag ha tillgång till dator eller iPad som är kopplad till internet eftersom en stor del av lärarens arbete har blivit administrativt arbete, från att rapportera närvaro, skriva bedömning, informera föräldrarna, till att sätta betyg.

Några modersmåslärare presenterade lektionens innehåll genom Classroom Screen. En av lärarna använde en bakgrundsbild av elevernas land och allt innehåll skrevs på modersmålet på ett sätt så att eleven kunde läsa och förstå. L1 säger: ”Jag använder Google Classroom Screen för att visa lektionens innehåll, där ser de vilka uppgifter och på vilken tid vi ska jobba med varje uppgift. Det blir tydligare för dem att se vad de ska hinna med under lektionen.”

Modersmålsenheten i denna kommun är aktiv och erbjuder modersmåslärare olika former av fortbildning och workshops i digital undervisning. Lärarna har tid för konferens varje vecka då de utvecklas genom att delta i kollegialt lärande för att utbyta erfarenheter. Alla respondenterna har gått de olika utbildningar som angår digitala verktyg i undervisningen. L2 säger: “Vi får olika utbildningar med modersmålsenheten genom olika workshops och kollegialt lärande, de motiverar oss modersmåslärare att fokusera på vad det finns för digitala verktygs hjälpmedel.”

Inom modersmålsenheten har de bestämt sig att inte köpa in läromedel i pappersform, istället satsar enheten på att köpa digitala verktyg som Chromebook, iPad, bärbara projektorer och olika utrustningstillbehör som ökar lärarens möjlighet att jobba digitalt med sina elever, oavsett utrustningen som finns på den skola som de undervisar på. Under veckan undervisar modersmåslärarna runt om i staden och har klasser på olika skolor, kommunala och fristående skolor, de har elever i förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Alla skolor erbjuder inte samma digitala verktyg. T.ex. har lågstadielever inte tillgång till digitala verktyg, medan flera elever i mellan-, högstadiet och gymnasiet har sin egen dator. Modersmåsläraren har då möjlighet att låna digitala verktyg från enheten vilket ger möjligheten för elever att jobba digitalt under lektionen oavsett vilka digitala verktyg som skolan erbjuder, L1 säger: “Digitala verktyg är räddare för modersmålsundervisningen eftersom vi inte har möjlighet att köpa så många böcker och använda andra tryckta läromedel.”, och L2 säger “Jag var inte så digitalt innan jag började jobba i denna kommun, tidigare var det mest papper och penna och att kopiera uppgifter till mina elever. Hela svenska system är digitalt och allt detta hjälpte mig att utvecklas digitalt.”

Många modersmåslärare i olika delar av Sverige samarbetar på distans med varandra, de har skapat en blogg där de samlar bra tips och idéer för digitala material. De har även

möjlighet att samtala med varandra och utbyta kunskaper och erfarenheter om hur de kan bedöma elevernas modersmål enligt de svenska kunskapskraven. De hade inte kunnat träffas och samarbeta med varandra utan tillgång till internet, sociala medier och bra kompetens vad gäller användningen av digitala verktyg. L1 säger: "Vi som undervisar på mitt språk i Sverige samarbetar på distans på nätet. Vi samlas i en sluten grupp där vi delar material och samtalar om hur vi bedömer och relaterade saker."

Lärarna använder samma mjukvara på olika sätt och för olika syften, till exempel har vissa använt Padlet för att skapa kontakt med sina elever och deras föräldrar och för att kunna dela planeringen och läxor. Andra lärare har använt detta för att alla elever ska kunna skriva samtidigt på samma plats under lektionen, samtidigt som en del har använt verktyget för att dela texter med sina elever. L5 säger: "Jag har skapat Padlet-sidor till alla mina grupper, där lägger jag planeringen digitalt, så alla elever och föräldrar kan komma åt vilken tid de vill, det finns inga personliga handlingar i Padlet sida."

En utav lärarna har hittat en annan väg för att kommunicera med elever och föräldrar genom att skapa en blogg, där L1 delar sin planering och olika övningar som eleven kan göra med sina föräldrar. L1 säger: "Jag har blogg med eleverna, även föräldrarna, farmor och farfar följer där, jag kan lägga information kring hur vi jobbar."

När det gäller elevernas användning av mobiltelefon hade modersmållärarna olika åsikter. Vissa har mobilförbud, medan andra tyckte att de är bra digitala verktyg som äldre elever är vana vid att använda. Under vår observation av L2 hade eleverna olika digitala verktyg under lektionen. En elev använde sin dator, 3 elever hade lånat iPads från läraren och den femte eleven använde sin mobil för att följa lektionsaktiviteterna. Alla går in på samma Padlet-sida för att läsa en text och sen skriva i grupp på Padlet, alla elever var aktiva och jobbade lika mycket under lektionen. L2 säger: "Eleverna får använda sina mobiler både för hitta sina loggböcker och att kunna dokumentera.", och L4 säger: "När det gäller äldre elever så har de mycket glädje i mobilerna, ibland skickar de videos till mig om deras arbetsprocesser.", medan L1 har en annan inställning: "Eleverna får inte använda sina egna mobiler under lektionen, för att de inte ska hitta på något annat som att gå in på appar som Tik Tok och liknande. Vi har elev-iPads och det räcker tycker jag."

Under observationerna har modersmåslärarna använt digitala verktyg för olika syften, vissa modersmåslärare jobbar med dem för att ersätta tryckta böcker medan andra har utvecklat och byggt sitt eget material med hjälp av olika appar utifrån elevernas behov.

7.2 Vilka fördelar ser modersmåslärarna med användning av digitala verktyg?

Respondenterna uttryckte många fördelar som kan uppnås med användning av digitala verktyg. Alla modersmåslärare har påpekat att det är mycket lättare och smidigare att jobba digitalt för både lärarna och eleverna. Eftersom alla har tillgång till varsin dator, har modersmåsläraren och eleverna alla sina dokument samlade på Google drive. Läraren slipper då kopiering och pappersutdelning, istället hänvisas eleverna till driven. Allt undervisningsmaterial samlas på en plats och både läraren och eleven kan komma åt det när de vill och var de än befinner sig. Läraren kan länka till olika texter för elever på olika nivåer samt i olika format t.ex. PDF-text, audio och bildstöd. L1 säger: "Eleverna i gruppen går i olika årskurser, därför får de olika uppgifter beroende på deras nivå, vilket underlättar för mig när det är digitalt, så jag kan länka olika uppgifter till olika elever fast de deltar i samma grupp." L1 har ett liknande synsätt: "Uppgifterna som delas ut kan vara i olika format enligt elevens behov, PDF-text, lyssna på audio, följa text med inspelning och bildstöd med vad de lyssnar på.", medan L5 tycker:

Jag går runt mellan skolor och jag har inte möjlighet att kopiera eller skriva ut på varje skola, med digitala läromedel slipper jag bära en massa papper och undervisningsmaterial och istället har jag med mig fem iPads som delas ut till mina elever under lektionen, där hittar eleverna sitt arbete som samlas under hela läsåret...

Det är lättare att följa elevernas arbete och ge dem feedback och formativ bedömning för att bearbeta och förbättra deras uppgift med hjälp av digitala verktyg. Eleverna kan till exempel dela arbetet med sina kamrater och få kamratrespons. Eleverna producerar längre texter med hjälp av digitala verktyg jämfört med vad de brukar skriva för hand. L1 säger: "Eleverna skapar ett dokument i drive när de skriver en berättande text, de delar texten med mig och med sina kamrater. De får respons av varandra och av mig också för att förbättra texten.", och L5 tycker: "Det är mycket lättare för eleverna att bearbeta samma

text som de har skrivit digitalt, det går inte på samma sätt om eleven skrev med papper och penna och någon annan har strukit över, då måste man skriva om allt vilket kan vara tråkigt för eleven.”

De flesta av respondenterna uttryckte att elevernas motivation ökas vid användning av digitala verktyg. Modersmåslärarna anser att digitala verktyg främjar elevernas lärande av sina modersmål, eftersom de kan få tillgång till intressanta och roliga material på språket med hjälp av sådana verktyg. Detta leder till att elevernas intresse och även motivation höjs. Eleverna är bekanta med digitala verktyg därför vill de jobba mer med dem. Arbetet brukar gå snabbare när eleverna har roligt. På de flesta observationer såg vi att modersmåslärare och elever hinner med flera olika aktiviteter under en timme med digitala verktyg på ett sätt som eleverna tycker är roligt. På slutet av lektionen var de inte trötta och de var glada trots att eleverna ligger på olika kunskapsnivåer. Frågan är om de hinner göra samma aktiviteter med samma smidighet utan digitala verktyg efter en lång skoldag? L5 säger: “När jag planerar tar jag hänsyn att variera undervisningen, så att eleverna inte har tråkigt under undervisningen. Digitala verktyg är lätt och intressant för mina elever, därför jobbar vi mer med detta.”, och L6 tycker:

Det är självklart att eleverna blir mer intresserade och motiverade när vi använder digitala verktyg under modersmålsundervisningen. De eleverna som har svårt att skriva med händer eftersom vi har andra tecken att skriva med och annat skrivsystem, de kommer ha det lättare för att skriva med hjälp av dator t.ex. och de har även tillgång till rättstavning. De känner att de kan deras modersmål vilket ökar deras motivation.

Digitala verktyg gavs även till elever som har behov för extra anpassning, för att få möjlighet att få hjälp under lektionen och i hemmet. Med hjälp av digitala verktyg kan de träna, lyssna på texten och göra uppgifter. L4 säger: “Med digitala verktyg har eleven möjlighet att använda assisterande läroverktyg som talsyntes, den läser upp texten för eleven i klassen eller hemma. Det passar mina elever som har avkodningssvårigheter i modersmålet och även de som har dyslexi “

Andra fördelar med användningen av digitala verktyg är att modersmåsläraren kan spara sina presentationer och använda dem i olika grupper, i presentationerna hittar eleverna lektionens innehåll och uppgiftens genomgång. Läraren kan dela med sig av presentationerna för att slippa pausa för att eleverna ska hinna anteckna och även

frånvarande elever kan få tillgång till dem. L4 säger: “Det är jättebra! sparar mycket tid samt missar eleverna inte viktiga information.”

Alla lärare tyckte att ett av de viktigaste användningsområdena för digitala verktyg är i informationssökning. Med sökning på internet kan elever i alla ålder söka och samla information om något ämne om de har den kompetens som behövs, man behöver inte alltid gå till biblioteket till exempel. De kan även söka under lektionen och hemma. Digitalt har läraren och eleven möjlighet att hitta böcker, film mm. på alla språk. Utmaningen här är att eleverna ska vara medvetna om hur de förhåller sig kritiskt till källorna som de hittar. L4 säger: “Alla mina elever har inte möjlighet att gå till stadsbiblioteket med sina föräldrar för att låna böcker, och skolbiblioteket har inte böcker i mitt språk. Digitalt hittar vi massa böcker som vi kan läsa online hemma eller under lektionen”.

7.3 Vilka nackdelar ser modersmåslärarna med användning av digitala verktyg?

Nackdelarna som respondenterna nämnde var inte så många jämfört med fördelarna. Den nackdel som alla respondenterna nämnt är tekniska problem. Trådlös internetuppkoppling på de olika skolorna fungerar inte alltid som det ska. Eftersom allt material sparas på drive så blir det då omöjligt att komma fram till det. Modersmåsläraren undervisar i olika skolor som har olika digital utrustning som ibland skapar svårigheter som tar tid av lektionen. Det kan skapa stress och frustration för läraren ifall lektionen inte hinner genomföras som läraren planerade. L1 säger: “Skolorna har olika utrustningar, ibland tar det längre tid att koppla till projektor eller det är någonting fel med ljud, ibland kan det ta längre tid än vad jag har planerat.” och L2 bekräftar: “Teknisk problem är en nackdel, men det är väldigt sällan har jag problem.”

L4 och L5 nämnde att elevernas handstil försämras eftersom de skriver mycket på datorn. Många elever upplever svårigheter med skrivning för hand eftersom att skrivsystemet för vissa språk är annorlunda, vilket kräver att man kommer ihåg hur bokstäver ser ut i början,

mitten och i slutet av ordet. Eleverna upplever svårigheter för att de inte har tränat mycket på att skriva för hand. L4 säger: “Eleverna ska också träna på att skriva för hand och bläddra i tryckta böcker för att uppnå känslan som de aldrig uppnår med användning av datorer.”

När det gäller informationssökning betonar många lärare att inte alla källor är trovärdiga och att det kan vara en utmaning att hitta trovärdig och relevant information. Eleverna behöver lära sig hur de söker trovärdig information på nätet, de behöver ha tålamod vid informationssökning.

Det märktes under observationer att en del äldre elever tar bilder på varandra och att de tycker att det är roligt. L1 och L6 nämnde att de hittar bilder som är orelaterade till studier på elevernas iPad, trots att eleverna vet att detta är förbjudet. Lärarna ansåg att det är irriterande att de under hela lektionen måste hålla koll på om elever använder sina mobiler och datorer för att spela in ljud, filma eller ta bilder på varandra. Detta tar både tid och fokus från undervisningen.

Ett annat problem som kommer upp är att vissa nyanlända elever inte är vana vid digitala läroverktyg och de behöver tid för att lära sig hur man använder olika appar och program för att klara sina studier. Under lektionen behöver de också stöd från lärare och andra elever för att hänga med andra i klassen. L5 säger:

varje månad hoppar en nyanländ elev in i en av mina grupper, vissa av dem har inte tidigare använt digitala verktyg i skolan och de behöver tid för att hänga med andra elever i klassen och göra sina läxor digitalt, då behöver jag ordna tryckta material till dem. Några av ungdomarna blir besvikna för att de inte kan klara sig själva i klassen utan hjälp från en kompis.

7.4 Modersmåslärares sätt att arbeta med digitala verktyg i förhållande SAMR-modellen

I följande avsnitt redovisas insamlad data från både intervjuer och observationer. Denna data kommer att analyseras i förhållande till SAMR-modellen. Respondenterna använde

många digitala mjukvaror till olika lektionsaktiviteter och för många syften. De mest förekommande är de som här kommer att belysas med hjälp av SAMR-modellen.

7.4.1 Classroom Screen

Classroom Screen är en digital tavla som kan skapas genom en sida på nätet utan inloggning, sedan visas tavlan via en projektor eller smartboard. Classroom Screen innehåller många grundläggande funktioner som hjälper läraren att skapa tydlighet, struktur och aktiviteter för eleverna under lektionen. Exempel på funktionerna som Classroom Screen erbjuder är en textruta för lektionsplanering/innehåll/instruktioner, en namn-slumpare, en timer, en klocka, en arbetsymbol, en ruta som automatisk skapar en QR-kod till länken som läraren klistrar in och bilder som visar vad eleverna ska göra under lektionen. T.ex. arbeta i grupp, par eller enskilt. Läraren kan välja språk, bakgrund och läraren kan även klistra en lista på elevernas namn för att slumpmässigt välja en elevs namn genom att använda verktyget "slumpvis namn och tärningar". Läraren kan välja symboler som visar vilken typ av interaktion som gäller just nu, alternativet är att vara tyst, viska eller arbeta tillsammans. Genom att använda olika färger i ett trafikljus vet eleverna när de kan be om hjälp. Med verktyget Exitpoll kan eleverna ge feedback genom att rösta anonymt med hjälp av att klicka på glada gubbar (Diaz, 2019).

Modersmåsläraren som använde Classroom Screen berättar att många lärare använder verktyget för att presentera sina lektioners innehåll och för att skapa struktur och tydlighet under lektionen. Classroom Screen upplevs positivt av modersmåsläraren, som anser att verktyget fångar elevernas uppmärksamhet och skapar struktur.

Användningen av Classroom Screen enligt SAMR-modellen

Classroom Screen kan betraktas som ett inspirerande verktyg, som skapar struktur, tydlighet och underlättar för läraren att visa lektionens presentationer och innehåll. Men sättet som modersmåsläraren valde att använda Classroom Screen gjorde att användningssättet inte uppnår en hög nivå utifrån SAMR-modellen. Eftersom läraren inte använde alla verktygen som Classroom Screen erbjuder, utan nöjde sig med att skriva en text på skärmen som visar lektionens innehåll, uppgifter och under vilken tid eleverna ska jobba med uppgifterna. Allt som skrivs på skärmen hade kunnat skrivas på en analog tavla. Classroom Screen infaller således, i detta fall, under nivån Substitution

(Ersättning), eftersom läraren bara ersätter den gamla tekniken med den nya utan att det sker någon förbättring. Skulle läraren ha använt andra eller alla verktyg som Classroom Screen erbjuder, hade användningssättet möjligtvis uppnått nivån Augmentation (Utveckling).

7.4.2 Padlet

Padlet är en kollaborativ digital anslagstavla. Läraren kan med hjälp av appen skapa en unik länk och sedan dela länken med sina elever för att de ska kunna komma åt “väggen” i Padlet. Alla som har tillgång till länken till en tavla kan bidra med digitala post-it lappar. Man bestämmer själv innehållet på dessa lappar, det kan vara länkar, bilder, videoklipp, text, ljudfiler eller inspelningar med hjälp av webbkamera. Läraren kan också använda Padlet som extra yta för frågor eller kommentarer, eleverna kan skriva där under eller efter lektionen (Diaz, 2019).

Padlet användes aktivt under de modersmålslektioner som observerats, men programmet användes för olika syften. Ibland använde läraren verktygen bara för att skapa kontakt med eleverna och föräldrarna genom att dela planeringen och läxor med dem. En annan lärare lade upp en text på Padlet och eleverna skulle därefter svara på frågor om texten som visades på skärmen under lektionens gång.

Lärarna beskriver Padlet som ett viktigt verktyg för undervisningen som underlättar kommunikation, samarbete och bedömning. Det som är extra positivt enligt lärarna är att alla anteckningar i Padlet kan sparas och återanvändas.

Användningen av Padlet enligt SAMR-modellen

Lärarna jobbar som sagt med Padlet på olika sätt vilket innebär att användningen kan delas in under två olika nivåer på SAMR-modellens skala.

L2, L4 och L5 använder Padlet som en gemensam tavla där läraren skriver en text som eleverna kommenterar, svarar på uppgifter eller skriver sina åsikter om. Att skriva på Padlet-väggen ersätter den gamla tavlan med en ny variant, men i och med att alla elever

kan skriva samtidigt och detta visas direkt på projektorn för alla i klassen, vilket man inte kan göra med en analog tavla, sker en utveckling. Metoden sparar även tid. Sammantaget innebär detta att användningen av Padlet för dessa lärare bör läggas på nivån Augmentation (Utveckling).

L1, L3 och L6 bifogar även länkar, videoklipp, ljudfiler och QR-koder i Padlet som eleverna ska använda under lektionen. Läraren utnyttjar spara-funktionen vilket innebär att frånvarande elever kan få länken och se vad de har för uppgifter samt vad deras kamrater bidragit med på post-it lappar. Dessa lärare har flyttat tekniken till lärandet. Alltså modifierar de undervisningen så att tekniken blir ett stöd i elevernas lärandeprocess. Således innebär lärarnas användning av Padlet att verktyget tar sig upp till nivån Modification (Modifiering).

7.4.3 Google Drive

Google Drive är en molntjänst och en plattform som alla kommunala skolor i kommunen använder, där har läraren och elever möjlighet att spara dokument, filer och bilder gemensamt på nätet. De kommer enkelt åt lagrade dokument från vilken webbläsare som helst så länge de har internetuppkoppling, oavsett var de befinner sig. Läraren kan dela dokument som t.ex. textdokument, kalkylblad eller elevpresentationer. Både läraren och eleven kan redigera och reflektera i samma dokument. Läraren behöver inte mejla elevens arbete fram och tillbaka, utan läraren kan ha en öppen dialog med eleven i dokumentet. Läraren kan därigenom också få en överblick över hela elevens skrivprocess från början till slut (Diaz, 2014).

Flera av modersmåslärarna som observerades använde Google Drive, men de jobbade med det på olika sätt och med varierande syften. De nämnde många positiva aspekter av användningen av Google Drive, som att det underlättar kommunikationen, gör att man slipper kopiering och fördelning av papper och att eleverna inte längre kan skylla på att de inte hittar uppgiftspappret. Det är även lättare att följa elevernas skrivprocess samt att ge feedback och formativ bedömning och eleverna kan få kamratrespons när de delar sin text med kamraterna genom Google Drive.

Användningen av Google Drive enligt SAMR-modellen

Google Drive erbjuder möjligheten till digitalt samarbete mellan lärare och elever och även mellan klasskamraterna, även om de inte befinner sig i skolan eller träffas fysiskt. Genom verktyget kan läraren följa elevernas skrivprocess och eleverna kan få feedback och formativ bedömning utan att träffas fysiskt. Google Drive erbjuder möjligheten att kunna kommunicera med varandra även om elever och lärare befinner sig på olika platser, vilket skulle vara omöjligt utan användningen av digitala verktyg.

Även om alla lärare som observerades använde Google Drive, var det bara en lärares användning som uppnådde en hög nivå enligt SAMR-modellen. Läraren genomförde olika skrivarbeten och hade kommunikation med eleverna under hela processen med hjälp av verktyget. Eleverna fick respons av läraren och kamraterna för att förbättra sin text. Detta arbetssätt kan därmed förläggas till nivån Redefinition (Omdefiniering), eftersom det inte varit möjligt att ge eleven stöd, feedback, formativ bedömning och kamratrespons utan att träffas fysisk om det inte var för det digitala verktyget.

8. Diskussion

Syftet med vår studie är att undersöka hur en grupp modersmåslärare använder sig utav digitala verktyg i undervisningen och deras erfarenheter av detta, samt vilka fördelar och nackdelar lärarna ser i användningen av digitala verktyg i sin undervisning. Dessutom att undersöka ifall gruppen har utvecklat sina kunskaper i takt med den snabba utvecklingen av digitalisering i den svenska skolan. Resultaten kommer att diskuteras under tre rubriker.

8.1 Modersmåslärarens användningssätt av digitala verktyg

Resultatet visade att alla modersmåslärare som observerats använder digitala verktyg under undervisning, och att de är positiva till arbete med digitala verktyg som läromedel. Dels eftersom det underlättar deras arbete med presentationer, reflektioner och bedömning och dels eftersom de anser att digitala verktyg också gynnar elevernas utveckling i modersmålsämnet.

I Dwiono, Rochsantiningih & Suparnos (2018) studie framkommer det att lärarna arbetar utifrån olika nivåer av SAMR-modell skalan när det gäller integrering av IKT i undervisningen. Lärarna arbetar främst utifrån de nedre nivåerna av SAMR-modellens skala, det vill säga från nivåerna ersättning och utveckling. Dessa resultat stämmer överens med det vår studie kommit fram till där även vi kan dra slutsatsen att lärarna arbetar utifrån olika nivåer enligt SAMR-modellen. Det som är intressant är att alla lärare, även de lärare som främst arbetar utifrån de nedre nivåerna av SAMR-modellens skala, upplever att arbetssätten fungerar väl och gynnar elevernas utveckling. Alltså varierar lärarnas sätt att arbeta med digitala verktyg.

Studien visar att modersmåsläraren jobbar med digitala verktyg för tre olika syften: att söka information, att kommunicera och att presentera. Enligt Lgr 11 ska skolan *“ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda modern teknik som ett*

verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande". I läroplanen står det tydligt att skolan har ansvaret för att alla elever ska kunna använda modern teknik för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande efter grundskolan. Därefter är det lärarnas uppdrag att omsätta detta i undervisningen (Bruun, 2015). Här märker vi att respondenterna är medvetna om kraven om modern teknik som står i läroplanen, samt att de planerar deras lektioner och använder digitala verktyg utefter läroplanens riktlinjer.

Vanneståls studie (2012) visar att datorer i engelskundervisning främst används som bibliotek för att samla information på internet. Ett resultat som i viss mån bekräftas av föreliggande studie, som visar på att både lärare och elever använder digitala verktyg för att söka material och information. Modersmåslärarna i denna studie anser att informationssökning är lättare idag tack vare internet som underlättar processen. De använder även internet för att samla in undervisningsmaterial på sitt språk i olika formtyper. Detta hade lärarna inte kunnat göra utan internet eftersom då övergår det till en budgetfråga, dessutom finns inte samma material tillgänglig för beställning för en stor del av språken. De flesta deltagarna jobbar från de högre nivåerna i SAMR-modellens skala, detta bevisar deras kunnighet, vilket i sin tur underlättar deras sökning på internet.

Enligt Löfving (2012) tar även elever som av olika skäl har svårigheter i skolan nya kliv i lärandet när de får tillgång till digitala verktyg, då har de chans att prova olika metoder för att utveckla, se och visa sitt lärande. Respondenterna i vår studie betonade vikten av användningen av digitala verktyg som extra stöd för elever med särskilda behov genom att hitta rätt digitala verktyg som utgår från elevens förutsättningar och behov. Vi ser att variation av digitala läromedel gav elever med särskilda behov en större chans att utveckla sig under modersmåls lektioner, trots att flera modersmåslärare anser att de har ont om tid för att anpassa undervisningen till dessa elever.

Respondenterna som deltog i denna studie har tillgång till digitala verktyg som kan lånas ut till elever och de får regelbundet kompetensutveckling om hur de kan undervisa digitalt. Under observationen har modersmåslärarna visat kunnighet i att använda och hantera digitala verktyg på ett varierande sätt, de har visat tillräckliga kunskaper för att genomföra en lektion med den digitala utrustning som finns tillgänglig för dem och dessutom har flera modersmåslärare har visat kreativitet vid planering av olika aktiviteter i klassen. De har all utrustning som de behöver och de har även fått möjlighet att utveckla

den kompetens som krävs för detta. Orsakerna till att IKT-användningen ökat i språkundervisningen tas upp av Vannestål (2012). En av de viktigaste förutsättningarna för detta menar Vannestål är att styrdokumenterna för skolan nu anger att läraren har ansvar för att öka elevernas digitala kompetens. En annan viktig orsak är att när en skola satsar pengar och resurser på digitalisering, så ökar pressen på lärarna att använda den utrustning och kompetens som finns. Här märker vi att respondenterna fick press av modersmålsenheten för att använda sig utav olika digitala verktyg under undervisningen. Syftet var att öka modersmålslärares kunnighet i hantering och användning av digitala verktyg på ett varierande sätt, vilket vi anser att de lyckades åstadkomma.

8.2 Fördelar med användning av digitala verktyg

Respondenterna är generellt positiva till arbete med digitala verktyg som läromedel. Enligt dem finns det många fördelar med att använda digitala verktyg i modersmålsundervisning, så länge eleverna är vana vid att använda de olika digitala verktygen.

Respondenterna anser att digitala verktyg erbjuder dem stora möjligheter för att variera undervisningen och därmed bättre möjligheter att möta alla elevernas behov samt undvika den tristess som kan uppstå under sena lektioner när eleverna redan är trötta efter en lång skoldag. De deltagande modersmålslärarna varierar läromedel i sin undervisning och varierar lektionsaktiviteter på ett enkelt sätt utan höga kostnader med hjälp av de digitala verktyg som står dem till buds. Genom dessa verktyg får lärarna tillgång till olika former av material från olika källor på internet gratis och arbetsgivaren har i detta fall investerat i applikationer och funktioner som kan användas på flera språk och därmed gör detta möjligt.

När det gäller motivation anser Steinberg (2014) att ett sätt för att öka elevernas motivation är att använda motivationspedagogik, som innebär att läraren designar olika slags aktiviteter som engagerar eleverna i lärandet. Ett exempel på dessa aktiviteter är att använda digitala verktyg. Syftet bakom motivationspedagogik är att öka elevaktiviteten, vilket i sin tur höjer elevernas motivation (Steinberg, 2014). Även Skolverkets

publikation (2018) *Digitalisering i skolan: möjligheter och utmaningar* visar att det finns flera fördelar med digitalisering i skolan, en fördel är att elevens motivation och delaktighet i sitt lärande ökar om eleven är tillräckligt kunniga och får det stöd som hen behöver för att använda digitala verktyg i skolans arbete. I denna studie uttryckte de flesta respondenterna att elevernas motivation ökar vid användning av digitala verktyg. De anser att digitala verktyg främjar elevernas lärande av sina modersmål. Deltagande modersmålläraren i denna studie har goda kunskaper om digitala verktyg och får regelbundet kompetensutveckling på hur de kan undervisa digitalt, detta hjälpte dem att utvärdera vilka digitala verktyg som kan öka elevernas motivation. Diaz (2012) anser att när läraren är medveten om fördelarna och nackdelarna med digitala verktyg och hur de används i undervisningen, leder detta oftast till att eleverna blir mer motiverade.

Diaz (2015) anser att möjligheten att ta hjälp av digitala verktyg innebär att läraren kan ge mer effektiv feedback och att detta har varit och är oerhört värdefullt för både lärare och elever. Diaz använder olika digitala verktyg för olika typer av återkoppling i sitt arbete. Dessa olika digitala kanaler hjälper även med kamratrespons, vilket leder till att eleverna tar mer ansvar för varandras och sitt eget lärande. Resultaten av föreliggande studie visar att de deltagande lärarna använde olika digitala verktyg för att ge eleverna feedback och respons som hjälper dem att utveckla sina arbeten under hela arbetsprocessen. Exempel på sådana verktyg som användes är Google Classroom, Google Drive och Padlet. Lärarna tycker även att dessa program underlättar uppföljningen av elevernas arbete. Lärarna anser att eleverna har lyckats producera längre texter samt utvecklat sina kunskaper i modersmålet genom detta arbetssätt, vilket alltså överensstämmer med Diazs syn (2015). Genom användning av Google Classroom och Google Drive fick läraren och eleven tät kontakt vid frågor, funderingar och återkoppling. Alltså behöver de inte vänta till nästa lektion för att ha en dialog. Genom detta arbetssätt kunde eleverna få mer stöd av läraren i arbetsprocessen, vilket gjorde att eleverna utvecklade sitt modersmåls förmåga.

8.3 Nackdelar med användning av digitala verktyg

De nackdelarna med digitala verktyg som kommer till uttryck i studiens resultat var inte många jämfört med fördelarna. En av orsakerna till att datoranvändning i språkundervisningen ibland behöver begränsas är, enligt Vanneståls studie (2012), att eleverna inte alltid använder datorerna för skolsändamål, utan väljer att göra annat under lektionen. I Skolverkets publikation (2018) står det att när eleven använder digitala verktyg för något annat under lektionstid, blir användningen av digitala verktyg en nackdel. Skolorna kan lösa det här problemet genom att förbjuda privat mobilanvändning under lektionen och istället använda sig utav skoldatorer, på så sätt kan läraren kontrollera elevernas arbete. Det märktes under en av de observerade lektionerna, för de äldre eleverna, att det förekom att eleverna hittade på annat med sina datorer under lektionen, vilket skapade irritation hos läraren som då behöver vara extra uppmärksam på dessa elever. Detta tar både tid och fokus från undervisningen. Gruppen som innehåller elever som hittar på något annat med digitala verktyg under lektionen riskerar att inte hinna med lärarens lektionsplanering, detta på grund av tiden läraren tappar för att få tillbaka elevernas uppmärksamhet till lektionen.

Vanneståls (2012) studie visar att några av de huvudsakliga orsakerna bakom begränsad datoranvändning i språkundervisningen är dåligt presterande datorer och bristande datorkunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper hos läraren. I denna studie visade de flesta lärarna ingen bristande kunskap om de digitala verktyg som användes, men det nämndes att det kan uppkomma tekniska problem som tar längre tid än vad man förväntat sig att lösa. Detta skulle eventuellt kunna bero på att den grupp lärare som deltog i föreliggande studie inte är representativ för gruppen modersmåls lärare som helhet och det är säkert en del av anledningen till denna diskrepans. Samtidigt skulle detta sakförhållande kunna indikera att lärarnas digitala kompetens utvecklats sedan Vanneståls studie som publicerades 2012.

När det gäller informationssökning krävs det tålmod från både läraren och eleven för att trovärdiga källor och relevant information ska hittas med hjälp av digitala verktyg. Respondenterna i denna studie nämnde en nackdel med informationssökning på internet, vilket är elevernas otillräckliga källkritik, samt att de kan kopiera och klistra in

utan att tänka på upphovsrätten. Enligt Skolverkets publikation (2018) behöver eleverna lära sig hur de söker trovärdig information på nätet, vilket innebär att de behöver utveckla strategier för bedömningen av olika källors trovärdighet. Detta för att kunna orientera sig i obegränsad information som är tillgänglig genom en enkel informationssökning. I förhållande till vår studies resultat bör eleverna lära sig vikten av källkritik och de bör även lära sig hur de granskar källor kritiskt. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sina förmågor att kritiskt värdera, söka och granska information.

8.4 Slutsats

Studien bidrar till lärarverksamheten genom att belysa modersmåslärares användning av digitala verktyg som hjälpmedel i sin undervisning, dels för att stötta elevernas lärande generellt, dels som specifikt språk- och modersmålsutvecklande. För att lärarna ska lyckas med användningen av digitala verktyg ska lärarna ha en genomtänkt pedagogisk plan, dessutom bör lärarna ha uppnått ett visst mått av digital kompetens.

Det vi vill säkerställa är att lärarna bör ha medvetenhet om den moderna teknikens krav i läroplanen. Detta för att lektionerna ska planeras utefter läroplanens riktlinjer, eftersom det är lärarnas uppdrag att omsätta digitala verktyg i undervisningen (Bruun, 2015).

Studien belyser SAMR-modellen som handlar om hur IKT används i lärandet. SAMR-modellen är ett internationellt verktyg som inte alla lärare känner till. Lärarna kan använda verktyget när de reflekterar kring de digitala verktyg som används under lektionerna. Genom SAMR-modellen kan lärare reflektera över och värdera sitt arbete med digitala verktyg och därmed kunna förbättra det. Lärarna ska kunna arbeta för att omdefiniera lärandet med hjälp av olika digitala verktyg, för att designa digitala hjälpmedel som utgår från varje individs behov. Lärarnas medvetenhet om fördelarna och nackdelarna med digitala verktyg och hur de används i undervisningen leder oftast till att eleverna blir mer intresserade och motiverade (Diaz, 2012).

8.5. Förslag för fortsatt forskning

Resultaten som denna studie kom fram till avspeglar inte alla modersmåslärare i Sverige. Detta på grund av att undersökningen i denna studie har baserats på en grupp modersmåslärare som är anställda på samma modersmåsenhet i samma kommun. Denna enhet jobbar hårt för att höja modersmålsundervisningens status i skolor och hos elever, dessutom jobbar de för att utveckla sina medarbetare för att använda digitala verktyg. Därför är vi medvetna om att resultaten hade sett annorlunda ut om studien gjorts i en annan kommun. En möjlighet för fortsatt forskning skulle därför kunna vara att utifrån de indikationer som den föreliggande studien trots allt ger vid handen, intervjua och observera modersmåslärare som är anställda i andra kommunen, för att utveckla och eventuellt kontrastera den bild av modersmåslärares användning av digitala verktyg som den föreliggande studien framställer.

Referenser

Amin, Allan & Stanisic, Daniel (2017). *Framtidens digitaliserade skola: En Studie av Lärares Möjligheter och Utmaningar*: masteruppsats i informatik. Hämtad [23/02/2020] från: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/53713/1/gupea_2077_53713_1.pdf

Bruun, Sara (2016). *Klassrummet möter världen: autentiskt, tematiskt och digitalt*. Stockholm: Gothia fortbildning

Bruun, Sara (2015). *Digitala arbetssätt i klassrummet: att våga ta språnget*. 1. uppl. Stockholm: Gothia Fortbildning

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Johanneshov: MTM

Diaz, Patricia (2015). *Arbeta formativt med digitala verktyg*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Diaz, Patricia (2019). *Digitala verktyg för språkutvecklande undervisning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Diaz, Patricia (2012). *Webben i undervisningen: digitala verktyg och sociala medier för lärande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Dwiono, Rija; Rochsantiningsih, Dewi & Suparno (2018). *Investigating the Integration Level of Information and Communication Technology (ICT) in the English Language Teaching*. International Journal of Language Teaching and Education, 2(3), s.259-274
Hämtad [02/06/2020] från:

<https://doi.org/10.22437/ijolte.v2i3.5752>

Europeiska kommissionen (2018). *Rådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande*. Hämtad [10/02/2020] från: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/SV/COM-2018-24-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF>

Ersgård, Jesper (2016). *De fem stora inom skolforskning: Fullan, Hattie, Timperley, Wiliam, Dweck*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur

Gärdenfors, Peter (2010). *Lusten att förstå: om lärande på människans villkor*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur

Haydal, Laila (2014). *Det digitala lärandet- ett pedagogiskt verktyg i modersmålsundervisning*. Examensarbete i lärarutbildning. Malmöuniversitet.

Löfving, Christina (2012). *Digitala verktyg och sociala medier i undervisningen: så skapar vi en relevant skola utifrån Lgr 11*. Johanneshov: TPB

Patel, Runa & Davidson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Johanneshov: MTM

Vannestål, M.E. (2012). *Att ta in världen i klassrummet – om digital teknik i språkundervisningen*, Norsk pedagogisk tidsskrift 02 / 2012 (V. 96) s.100-113. Hämtad [16/02/ 2020] från: [https://www-idunn-no.proxy.mau.se/npt/2012/02/att ta in vrlden i klassrummet - om digital teknik i spraa](https://www-idunn-no.proxy.mau.se/npt/2012/02/att%20ta%20in%20vrlden%20i%20klassrummet%20-%20om%20digital%20teknik%20i%20spraa)

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm

Skolverket. (2018). *Digitaliseringen i skolan. [Elektronisk resurs]: möjligheter och utmaningar*. Stockholm: Hämtad [08/03/ 2020] från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3971>

Skolverket. (2019). *På vilket sätt förändrar IT-verktyg i undervisningen? Avdelningen för skolutveckling*. Stockholm: Hämtad [08/03/ 2020] från: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/tema-laromedel/pa-vilket-sattforandrar-it-verktyg-undervisningen-1.181725>

Steinberg, John. (2014). *Lyckas med digitala verktyg i skolan: pedagogik, struktur och ledarskap*. Stockholm: Gothia

Svensson, Gudrun (2019). *Greppa flerspråkigheten: en resurs i lärande och undervisning*. Stockholm: Skolverket

Sverige (2018). *Skollagen (2010:800): med lagen om införande av skollagen (2010:801)*. Nionde upplagan Stockholm: Norstedts juridik

Sverige (2019). *Skolförordning (2011:185)*. Hämtad [23/02/ 2020] från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skolforordning-2011185_sfs-2011-185

Bilagor

Bilaga 1

Hej!

Vårt namn är Azal Redhaa och Jathal Asmael, två studenter som studera sista terminen på lärarutbildning vid Malmö universitet. Vi kommer att skriva vårt examensarbete (15hp) där vi avser att studera hur modersmåsläraren arbetar med digitala verktyg under sin modersmålsundervisning, och hur modersmåsläraren anser att digitala verktyg påverkar modersmålsundervisning. Vår studie kommer att baseras på intervjuer och observationer av modersmåsläraren och deras sätt att arbeta med digitala verktyg som hjälpmedel. Vi kommer att genomföra observationer under en modersmålsundervisning med uppföljd intervju. Vår studie riktar sig till modersmåslärare som undervisa på grundskolan, högstadiet och även mellanstadiet. Vi försäkrar att alla observationer, intervjuer, lärare och klasser kommer att anonymiseras i vår studie. Vi hoppas på att ett antal modersmåsläraren på modersmålsenheten kommer vara intresserade av att delta i vår studie (önskvärt 6 stycken). De som är intresserade kan höra av sig till oss via mail.

azalredhaa@gmail.com

jathal.asmael@gmail.com

Med vänliga hälsningar

Azal & Jathal

Lärarstuderande modersmål.

Bilaga 2

Intervjuguide

Jag är inte här för att kritisera dig eller för att ifrågasätta dig, jag är här bara för att undersöka hur du arbeta digitalt under modersmålsundervisning.

Inledande frågor

Vilket språk undervisar du i modersmål?

Vilken årskurs undervisar du?

Hur länge har du arbetat som modersmåls lärare? Har du lärarutbildning?

Har du fått någon utbildning inom digitala verktyg som hjälpmedel i lärande?

Vilka digitala verktyg använde du dig av idag i modersmålsundervisning?

Hur använde du dem digitala verktyg?

Hur upplever du elevernas arbete med digitala verktyg som du erbjuds idag?

Vilken betydelse tycker du att de digitala verktygen hade på dagens modersmålsundervisning?

Generellt

Vilka digitala verktyg brukar du använda i din modersmålsundervisning?

Finns det tillgängliga färdiga digitala undervisningsmaterial på språket som du undervisar?

Hur använder du de digitala verktygen?

Hur använder eleverna de digitala verktygen som du erbjuder?

Vilken betydelse anser du att digitala verktyg har för din modersmålsundervisning?

Yrkesroll

Vilka svårigheter har du mött i samband med användning av digitala verktyg i modersmålsundervisningen?

Vilka fördelar anser du med att använda digitala verktyg i modersmålsundervisningen?

Vilka nackdelar anser du med att använda digitala verktyg i modersmålsundervisningen?

Bilaga 3

Observationsschema

Vilka digitala verktyg används under modersmålsundervisning?

Vilka hårdvara används:

Vilka mjukvara används:

Hur använder modersmåls läraren de digitala verktygen ex: PowerPoint, film, internet, dator, osv?

Vilka arbetsformer förekom under modersmålsundervisning?

Enskilt arbete

Grupparbete

Hela Klassen

Enskild redovisning

Annat (nämna)